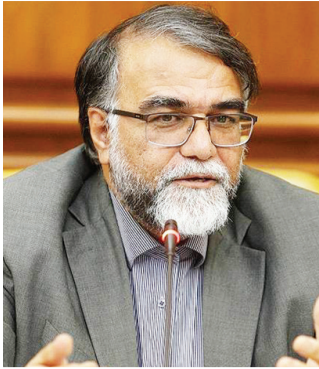

دیاسپورای ایرانی و شکوفایی مناطق آزاد تجاری-صنعتی

منطقه آزاد انسانی کیش

دکتر سعید پورعلی

متأسفانه علیرغم غنای ملاحظه‌شده مهاجران ایرانی بهر مندی از ظرفیت دیاسپورای ایرانی، تاکنون سیاست و قانون اختصاصی در رابطه با ایرانیان خارج از کشور تدوین نشده‌است. اما به صورت پراکنده در قوانین و سیاست‌های کلان ابلاغی و سخنان تصمصیم‌گیران کشور به آن پرداخته شده‌است. بند "ث" ماده ۱۰۵ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۶)، بر ضرورت حمایت همه‌جانبه از حقوق ایرانیان خارج از کشور و جلب مشارکت آنها در توسعه و پیشرفت کشور تأکید دارد. همچنین سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه‌های چهارم، پنجم و ششم توسعه، سیاست‌های کلی جمعیت و سیاست‌های کلی علم و فناوری به موضوع بهره‌مندی از ظرفیت دیاسپورای ایرانی پرداخته‌اند. حمایت از حقوق ایرانیان ساکن خارج در داخل کشور، توجه به ظرفیت‌های اقتصادی شهر و نوان ایرانی ساکن (فاینشال تریرون، ۲۰۱۶) با نگاه به این آمارها که هر ساله ریزش مهاجران است، می‌توان به جایگاه برجسته علمی، فناوری، اقتصادی و اجتماعی ایرانیان مهاجر پی برد. بی‌شک هر کشوری برای بهره‌مندی از چنین سرمایه‌های انسانی باید سیاست‌ها را تغییر دهد. تاکنون در ایران، تاکنون از این سرمایه عظیم در فقدان سیاست‌گذاری مناسب و اجتماعی و ساختارهای مدیریتی ناکارآمد، در مسیر توسعه خود استفاده مناسب را نکرده‌است. شوریختانه این تعلل و غفلت ملی در حالی اتفاق افتاده‌است که ساختار و قابلیت مناطق آزاد به ویژه کیش در دسترس بوده و هست و به باورم در این میان تنها حلقه مفقوده حوزه سیاست‌گذاری برمی‌گردد. به نظر من حتی یک روز تأخیر در ایجاد شرایط مناسب برای بهره‌مندی از چنین فرصتی قابل توجه نیست و سیاست‌گذاران باید با اتخاذ اعلام سیاست مناسب و اعتماد سازی با جامعه ایرانیان مهاجر در بهره‌مندی از این ظرفیت با اعلام منطقه آزاد تجاری-صنعتی کیش به عنوان "منطقه آزاد انسانی" گام ملی و بلندپایه‌ای ایجاد ارتباط بین دیاسپورای ایرانی و سرزمین مادری بردارند.

عنوان "منطقه آزاد انسانی" از برادر گرامی، موسس و مدیرعامل استیجری خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) دکتر ابوالفضل فاتح وام گرفته شده‌است.

عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی و کارشناس مناطق آزاد تجاری-صنعتی

کالوپ در سال ۲۰۱۸ حاکی از آن است که میل به بازگشت در میان مهاجران ایرانی یک درصد است که در مقایسه با مهاجران جهانی هفت درصد، فاصله قابل توجهی دارد.

در حوزه کسب و کار ایرانیان در سه سال اخیر (۲۰۱۹ تا نیمه اول ۲۰۲۰) از دو کشور کانادا و انگلستان بیش از ۲۰۰۰ ویزای استازناب، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری یا خوداشتغالی اخذ شده‌است. همچنین ایرانیان در ۱۲ سال اخیر سی سالانه به طور متوسط در حدود ۱۲ هزار ویزای اجازه اقامت موقت و دائم کاری در مقاصد آمریکا، کانادا، استرالیا، انگلستان و اتحادیه اروپا دریافت کرده‌اند. علاوه بر این ایرانیان، دهمین ملیت از نظر تعداد یونیکورن‌های تأسیس شده در آمریکاست.

ایرانیان در در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ اولین مشتریان خرید خانه در ترکیه بوده‌اند. در سال ۲۰۲۲ روسیه و ایران به ترتیب رتبه‌های اول و دوم خرید خانه در ترکیه را کسب کردند. در ۲۲ میلیون و ۱۹۰ هزار دلار برای ثبت شرکت هزینه شده‌است.

طبق سرشماری سال ۲۰۱۸ آمریکا ۲۹ هزار نفر ایرانی در کل بخش بهداشت و درمان آمریکا فعالیت می‌کنند. ۲۴ هزار نفر آنها در مشاغل تخصصی و ۵ هزار نفر آنها در مشاغل مراقبتی مشغول به فعالیت بوده‌اند. در میان آنها هشتاد هزار نفر پزشک و جراح بوده‌اند که ۲۶ درصد فعالان ایرانی در بخش سلامت آمریکار تشکیل می‌دهند.

در فصل مهاجرت‌های اجباری و پناهندگی سال ۲۰۲۲ میلادی، ۱۲۲ هزار و ۹۸۹ ایرانی در فصل مهاجرت‌های مختلف در وضعیت پناهندگی قرار داشتند. آلمان همسواره یکی از مقاصد اصلی پناهندگان ایرانی در سال‌های اخیر بوده‌است. به طوری که در سال ۲۰۲۱ میلادی، حدود یک سوم اتباع ایرانی در وضعیت پناهندگی در جهان در آلمان زندگی می‌کردند.

وسعت و گسترده‌ی دیاسپورای ایرانی آن را تبدیل به ظرفیتی برای شباهت‌های فرهنگی و فرهنگی توسعه‌کننده کرده‌است. با همین نگاه مرکز پژوهش‌های مجلس در اسفند ۱۴۰۰ با انتشار گزارشی با عنوان "نگاه جمهوری اسلامی ایران از منظر دیاسپورا" از ظرفیت‌های اقتصادی و فرهنگی ایرانیان خارج از کشور، با سرزمین مادری "برای تأمین منافع ملی به عنوان یک سیاست تأکید دارد.

درصد ۵ و سرزور برتر عبارتند از آمریکا، کانادا، برزیل، آرژانتین و مکزیک. قاره اروپا ۲۹ درصد و ۵ کشور برتر عبارتند از آلمان، انگلستان، سوئد، فرانسه و هلند. کشورهای عربی و قاره آفریقا ۱۴ درصد و قاره آسیا و اقیانوسیه ۱۰ درصد.

به استناد گزارش آمار پرکاندی ایرانیان مقیم خارج از کشور که در سال ۱۳۹۹ توسط دبیرخانه شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور منتشر شده‌است، قاره آمریکا با ۴۷ درصد، اروپا با ۲۹ درصد، حوزه عربی و افریقایی با ۱۴ درصد و آسیا اروپا، امارات متحده عربی با ۳۵٪ و عراق با ۱۱٪ در حوزه عربی و افریقایی قرار گرفته‌اند. در سال ۲۰۲۲ روسیه و ایران به ترتیب رتبه‌های اول و دوم خرید خانه در ترکیه را کسب کردند. در ۲۲ میلیون و ۱۹۰ هزار دلار برای ثبت شرکت هزینه شده‌است.

طبق سرشماری سال ۲۰۱۸ آمریکا ۲۹ هزار نفر ایرانی در کل بخش بهداشت و درمان آمریکا فعالیت می‌کنند. ۲۴ هزار نفر آنها در مشاغل تخصصی و ۵ هزار نفر آنها در مشاغل مراقبتی مشغول به فعالیت بوده‌اند. در میان آنها هشتاد هزار نفر پزشک و جراح بوده‌اند که ۲۶ درصد فعالان ایرانی در بخش سلامت آمریکار تشکیل می‌دهند.

در فصل مهاجرت‌های اجباری و پناهندگی سال ۲۰۲۲ میلادی، ۱۲۲ هزار و ۹۸۹ ایرانی در فصل مهاجرت‌های مختلف در وضعیت پناهندگی قرار داشتند. آلمان همسواره یکی از مقاصد اصلی پناهندگان ایرانی در سال‌های اخیر بوده‌است. به طوری که در سال ۲۰۲۱ میلادی، حدود یک سوم اتباع ایرانی در وضعیت پناهندگی در جهان در آلمان زندگی می‌کردند.

وسعت و گسترده‌ی دیاسپورای ایرانی آن را تبدیل به ظرفیتی برای شباهت‌های فرهنگی و فرهنگی توسعه‌کننده کرده‌است. با همین نگاه مرکز پژوهش‌های مجلس در اسفند ۱۴۰۰ با انتشار گزارشی با عنوان "نگاه جمهوری اسلامی ایران از منظر دیاسپورا" از ظرفیت‌های اقتصادی و فرهنگی ایرانیان خارج از کشور، با سرزمین مادری "برای تأمین منافع ملی به عنوان یک سیاست تأکید دارد.

مدتی رانیز در تعداد و ساختار جمعیت ایجاد کنندو تعادل با عدم تعادل‌هایی را در جمعیت‌های تحت تأثیر خود به وجود بیاورد. تعداد مهاجرین در سال ۲۰۲۱ حدود ۲۸۳ میلیون (بیش از ۲/۶٪ مردم جهان) است. با تحقق یافتن مهاجرت و ورود خانواده‌های مهاجر به شهرها و کشورهای مهاجرپذیر، مهاجرین اولین تجربه‌های حضور خود را با تفاوت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی جستجو خواهند کرد. با مهاجرت نه تنها محل زندگی افراد تغییر می‌یابد، بلکه وضعیت اجتماعی آنها هم دچار دگرگونی می‌شود. مهاجرت‌رانی توان براساس ارادی یا اجباری بودن به دو دسته تقسیم کرد. عوامل شایع مهاجرت‌های اجباری عمدتاً آفات طبیعی مثل طوفان‌ها، زمین‌لرزه‌ها ویران‌گر، خشکسالی‌های مداوم، قحطی، عدم دسترسی به آب، منابع آبی و جنگ‌ها و درگیری‌هاست، ولی مهاجرت‌های داوطلبانه که بیشتر در سده بیستم رایج شده، بخشی از تلاش و فطرت طبیعی بشر برای دستیابی به شرایط بهتر زندگی و معیشت می‌باشد. براین اساس مهاجر کسی است که به جایی دیگری کوچ می‌کند و یا بر اساس تعریف سازمان ملل متحد، مهاجر کسی است که به کشوری به غیر از کشورهای که تابعیت آن را دارا می‌باشد، وارد شده و حداقل ۱۲ ماه در آن اقامت می‌گیرد.

جنگ و ناامنی، شرایط اقتصادی، شرایط آموزش، تأمین آزادی و امنیت بیشتر، جذابیت‌های مقصد و شرایط اقلیمی عمده‌ترین دلایل مهاجرت‌های اجباری است. جامعه مهاجر در کشور میزبان اجتماعی را شکل می‌دهد که در ادبیات مهاجرت به عنوان دیاسپورا از آن یاد می‌شود. دیاسپورا یا عبارت دیگر "جوامع دور از وطن" خود اشاره دارد.

تاریخ انقلاب‌ها با مهاجرت‌های گسترده گره خورده‌است. بر همین اساس می‌توان ادعا کرد که انقلاب و مهاجرت دو مفهوم همسایه هستند. بسیاری از ایرانیان، پس از وقوع انقلاب ایران به کشورهای دیگر به ویژه ایالات متحده آمریکا، مهاجرت کردند. تعداد زیادی از ایرانیان نیز در اروپا و استرالیا و نیز در کشورهای آسیایی و عربی زندگی می‌کنند. جامعه‌های مهاجر در استان فارس در جنوب ایران دیگر ایرانیان دور از میهن هستند که مهاجرت آنها به کشورهای عربی بوده‌است. زرتشتیانی که به علت حمله اعراب به ایران، به هندوستان پناهنده شدند، نمونه دیگری از این جوامع در هند هستند که به پارسیان هند معروفند. همچنین بعد از وقوع انقلاب اسلامی در ایران، بسیاری از زرتشتیان به آمریکا یا کشورهای اروپایی مهاجرت کردند.

جوامع دور از وطن یا دیاسپوراها با اتخاذ سیاست شفاف، اجماع‌محلی و ساختار مدیریتی فرابخشی و علمی، می‌توانند به مثابه یکی از ظرفیت‌های توسعه‌ای در خدمت جامعه مادر باشند. تقریباً هر دیاسپورایی با ایده بازگشت همراه است. دلستگی به سرزمین مادری ظرفیت بالقوه‌ای است که می‌تواند بستر پیوند بین مهاجرین

گروه هتل‌های تاپ تورز

www.ttgroup.ir | @Toptours_Group | 021-8586

هتل کوروش

هتل ویدا

دانیال کیش

سقفی اندازه قلب من و تو

09123312229
09347691201
07644420005
07644467307

© Danyalamlak

خلیج فارس جزیره کیش

بلوار فردوسی ویلاهای مروارید پلاک ۷۰۱

دانیال پلاس خیابان رودکی پلاک TS۳۵ واحد ۲

روزنامه اقتصاد کیش

09347680714 | @eghtesadkish | 09347680714 | 07644424999